

BELEIDSVOORSTELLEN SYMPOSIUM RIO+10 IN BELGIË

De kloof tussen verbintenissen en beleid verkleinen

Op 14 juni 2001 organiseerde de FRDO het symposium Rio+10 in België: de kloof tussen verbintenissen en beleid. De zowat tweehonderd deelnemers luisterden naar toespraken van Prins Filip, minister Vande Lanotte en staatssecretaris Deleuze en ze kregen inleidingen van twee experts, mevrouw Waller-Hunter en mevrouw Gouzée. Er was ook een debat met vier inleiders en vier disputanten. Vier werkgroepen bouwden voort op dit debat. Ze bespraken de politieke, economische, culturele en maatschappelijke hinderpalen voor duurzame ontwikkeling en ze formuleerden beleidsvoorstellen om de kloof tussen verbintenissen en beleid te verkleinen. De FRDO zal de resultaten van het symposium benutten in toekomstige adviezen en in zijn activiteiten naar aanleiding van de Wereldtop over Duurzame Ontwikkeling die in september 2002 in Johannesburg plaatsvindt.

De werkgroep over de politieke hinderpalen voor duurzame ontwikkeling deed enkele voorstellen om de besluitvorming te verbeteren. De groep benadrukte dat duurzame ontwikkeling een verantwoordelijkheid van de hele federale regering is. Daarom zou de eerste minister er een actievere rol in moeten spelen. Ieder departement zou een cel voor duurzame ontwikkeling moeten oprichten. Deze cellen zouden de opdracht krijgen duurzame ontwikkeling aan te moedigen en niet-duurzame activiteiten te ontmoedigen, bijvoorbeeld door ze niet langer te subsidiëren. Voorts pleitte de werkgroep voor voldoende middelen om het eerste federaal plan inzake duur-

zame ontwikkeling uit te voeren. De groep achtte het wenselijk dat dit plan en ook het rapport inzake duurzame ontwikkeling, die belangrijke instrumenten zijn, in de toekomst toegankelijker zouden worden. Tot slot wees de groep er nog op dat duurzame ontwikkeling in België meer overleg en een betere samenwerking vereist tussen de federale overheid en de gewesten en gemeenschappen.

Correcte prijzen

De werkgroep over de economische hinderpalen richtte de aandacht vooral op "correcte" prijzen, al beklemtoonde de groep vooraf dat dit slechts één economisch instrument is, naast andere. De groep benadrukte ook dat de economische aspecten niet van de politieke, culturele en maatschappelijke aspecten mogen worden geïsoleerd. Alle werkgroepen wezen overigens op de noodzaak van een geïntegreerde benadering. Duurzame ontwikke-

ling vergt immers samenhang tussen de diverse beleidsterreinen en -instrumenten.

"Correcte" prijzen moeten beter dan de huidige prijzen de werkelijke kosten van een product of dienst weerspiegelen, door bijvoorbeeld ook met de milieukost rekening te houden. De zogenaamde externe kosten zijn wel niet volledig precies te berekenen, maar toch vonden diverse symposiumdeelnemers ze educatief heel interessant. De verrekking van sociale en milieukosten in de prijzen kan aan het publiek duidelijk maken dat duurzame ontwikkeling een prijs heeft. Sommige producten en diensten zullen hoger worden geprijsd dan vandaag terwijl andere goedkoper zullen worden. Niet-duurzame productie en consumptie kunnen zo worden afgeremd, terwijl duurzaamheid kan worden gestimuleerd.

De overheid kan hierin een rol spelen door milieuschadelijke producten meer en milieuvriendelijke producten minder te gaan belasten. Voor een dergelijke hervorming of vergroening van het belastingstelsel kan België heel wat leren van het buitenland. De werkgroep vond het belangrijk dat ons land meteen van zulk een hervorming werk zou maken; al werd er ook op gewezen dat het niet goed zou zijn te ver te willen vooroplopen. De werkgroep was het erover eens dat België bij voorkeur op het niveau van de Europese Unie naar gemeenschappelijke maatregelen moet streven. Maar als dat niet lukt, kan een kleinere groep landen proberen vooruitgang te boeken. En ten slotte kan ook een land alleen, of zelfs een gewest, bepaalde maatregelen nemen.

Aantrekkelijk project

De werkgroep over de culturele hinderpalen voor duurzame ontwikkeling drong erop aan duurzame ontwikkeling als een positieve boodschap te presenteren. Want duurzame ontwikkeling is een aantrekkelijk toekomstproject. Een betere levenskwaliteit is best mogelijk zonder overdadige consumptie en zonder verspilling. De groep wees op de belangrijke rol hierbij van onderwijs en vorming. Zowel kinderen als volwassenen moeten tot een duurzame levenswijze worden opgevoed. De groep besteedde ook veel aandacht aan de rol van de media. Duurzame ontwikkeling komt in de media nauwelijks aan bod. De groep zou het goed vinden als dat anders werd. De media zouden bijvoorbeeld geregeld informatie over vervuilende stoffen kunnen verspreiden, zoals ze nu al doen over ozon. Dergelijke informatie zou ertoe bijdragen de mensen bewust te maken en kritische zin bij te brengen. De media zouden op die manier ook wat tegengewicht

Teksten van het symposium

De FRDO publiceerde in oktober de teksten van het symposium *Rio+10 in België: de kloof tussen verbintenissen en beleid*. Alle symposiumdeelnemers krijgen dit boekje (100 bladzijden) toegestuurd. Andere geïnteresseerden kunnen het verkrijgen op het secretariaat van de raad. U vindt de symposiumteksten ook op de FRDO-website (>publicaties >studiedagen).

vormen tegen de alom aanwezige reclame. Die reclame zou volgens de groep meer aan banden moeten worden gelegd.

Participatie

De werkgroep over de maatschappelijke hinderpalen ging vooral in op de verbetering van de participatie en de verbreding van het draagvlak voor duurzame ontwikkeling. Deze thema's kwamen ook in de politieke werkgroep uitvoerig aan bod. Lokale overheden, die dichter bij de burger staan en beter zichtbaar zijn dan hogere bestuursniveaus, zouden meer bij het beleid inzake duurzame ontwikkeling moeten worden betrokken. Het is belangrijk dat gemeenten aan hun

inwoners voorbeelden van duurzaam gedrag laten zien. Gemeenten kunnen ook gemakkelijker de burgers aanzetten om aan de besluitvorming deel te nemen, omdat zij over zeer concrete keuzes gaan. Op het symposium werd voorts gepleit voor subsidies voor maatschappelijke organisaties die activiteiten in verband met duurzame ontwikkeling organiseren. Tot slot werd onderstreept dat overleg tijd vergt. Dat de diverse belanghebbenden met elkaar spreken, is waardevol, ook als er geen consensus wordt bereikt en er meningsverschillen blijven bestaan. Uiteindelijk moet de politiek toch beslissen en soms maatregelen nemen die niet populair zijn.

WERKGROEPEN

De werkgroepen bereiden de adviezen van de FRDO voor. Deze groepen hebben ook een forumfunctie: ze organiseren bijvoorbeeld studiedagen om de discussie over duurzame ontwikkeling te bevorderen.

De werkgroep *energie en klimaat* heeft een advies voorbereid over convenanten tussen de overheid en ondernemingen in het kader van het klimaatbeleid. De groep zal ook een advies voorbereiden over het nationaal klimaatplan.

De werkgroep *federaal plan* werkt een tweede advies uit over de strategie voor duurzame ontwikkeling van de Europese Unie.

De ad-hocwerkgroep *genetisch gewijzigde organismen* (GGO's) stelde een advies op over GGO's en derde wereld.

De werkgroep *internationale betrekkingen* bereidde een advies voor over de defederalisering van de Belgische ontwikkelings-samenwerking. In het kader van de voorbereiding van de ministerconferentie van de Wereldhandelsorganisatie, die in november in Qatar plaatsvindt, heeft de groep ook de standpunten besproken van de organisaties die in de raad vertegenwoordigd zijn. De groep nam ook deel aan de gedachte-wisseling die minister Neyts over deze conferentie organiseerde.

De werkgroep *productnormen* formuleerde een advies over een voorontwerp van koninklijk besluit over papier. De groep bereidt ook een advies voor over publiciteit voor elektrische verwarming.

De werkgroep *sensibilisatie en communicatie* maakte een eerste evaluatie van de website Billy Globe. De groep werkt eveneens aan de voorbereiding van een tweede draagvlakenquête over duurzame ontwikkeling.

De werkgroep *wetenschappelijk onderzoek duurzame ontwikkeling* werkt aan een advies over indicatoren voor duurzame ontwikkeling.

FRDO pleit voor duurzamer Europa

De Europese Unie (EU) is voor België een belangrijk beleidsniveau. Niet te verwonderen dus dat de FRDO reeds diverse adviezen over specifieke EU-thema's uitbracht. Zo formuleerde de raad in 2000 adviezen over het zesde milieuactieprogramma, over het groenboek over de handel in broeikasgasemissierechten en over de mededeling over de toepassing van het voorzorgsbeginsel. In 2001 sprak de raad zich onder meer reeds uit over de strategie voor duurzame ontwikkeling van de EU, over het groenboek over geïntegreerd productbeleid en over het witboek over een beleid voor chemische stoffen.

Duurzaamheidsstrategie

Midden juni 2001 namen de staats- en regeringsleiders van de EU een strategie voor duurzame ontwikkeling aan. De Europese Commissie had deze strategie voorbereid. Een belangrijke stap in de voorbereiding was de *Discussienota over de opstelling van een EU-strategie voor duurzame ontwikkeling*. De EU-commissie publiceerde dat werkdocument op 27 maart 2001 en vroeg tegen 30 april 2001 commentaar van andere EU-instellingen en van de burgermaatschappij. De FRDO reageerde op het discussiestuk met een advies op eigen initiatief.

De FRDO vindt het positief dat de EU alle belanghebbenden uitnodigde om op de discussienota te reageren. Maar de tijd daarvoor was wel veel te kort, zeker voor een breed samengestelde adviesraad. Dat het document zich op beleidsaanpassingen binnen Europa concentreert en dat de internationale dimensie erin ontbreekt, is volgens het advies een ernstige tekortkoming. De FRDO is van oordeel dat de EU in het kader van haar strategie voor duurzame ontwikkeling de gevolgen van beleidsvoorstellen en -maatregelen zou moeten nagaan voor de rest van de wereld en in het bijzonder voor de ontwikkelingslanden.

De FRDO vindt het belangrijk dat de EU duurzame ontwikkeling op

het hoogste politieke niveau opneemt. De raad is dus tevreden dat duurzame ontwikkeling op de agenda van de jaarlijkse voorjaarsbijeenkomst van de staats- en regeringsleiders komt. Maar het advies wees er ook op dat er concrete maatregelen nodig zijn en afspraken over hoe de politieke beslissingen in de praktijk kunnen worden gebracht. De FRDO onderstreepte in het advies voorts dat er moet worden nagedacht over de organisatie van het maatschappelijk overleg over duurzame ontwikkeling op EU-niveau.

Geïntegreerd productbeleid

In februari 2001 publiceerde de Europese Commissie een groenboek over geïntegreerd productbeleid. Met een groenboek wil de Commissie de discussie over haar voorstellen stimuleren. Het uitgangspunt is dat groenere producten tot duurzame ontwikkeling kunnen bijdragen omdat ze minder grondstoffen vereisen en het milieu minder vervuilen. Ontwerpers van producten moeten naar minimale effecten op milieu en hulpbronnen streven en dit in alle fasen van de levenscyclus – van de grondstofontginning, over de productie, de distributie en het gebruik, tot het afvalbeheer. Voor zulk een geïntegreerd productbeleid is een mix van instrumenten nodig. En omdat veel producten internationaal binnen de hele EU worden verhandeld, is het nodig op EU-niveau een beleid vast te stellen.

Minister Aelvoet, bevoegd voor Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu, vroeg het advies van de FRDO over het groenboek over geïntegreerd productbeleid. Volgens de raad is dit groenboek een zeer belangrijke stap in de uitwerking van een geïntegreerd productbeleid. Wel stelt de raad voor een ruimere definitie te hantieren: een geïntegreerd productbeleid moet niet enkel oog hebben voor milieueffecten, maar ook voor sociale en economische effecten. Volgens de FRDO moet de milieuaansprakelijkheid van ondernemingen verder worden uitgewerkt. De raad staat positief tegenover een vergroening van de overheidsopdrachten. Voorts vindt de raad dat diensten een belangrijkere plaats verdienen in een geïntegreerd productbeleid. Wat de instrumenten betreft, is de FRDO van oordeel dat een evenwicht tussen aansporingen en verplichtingen noodzakelijk is. Tot slot pleit de raad voor een raadpleging van de actoren over concrete voorstellen voor maatregelen.

Beleid voor chemische stoffen

Ook in het witboek over een strategie voor een toekomstig beleid voor chemische stoffen is duurzame ontwikkeling de centrale doelstelling. De EU-commissie publiceerde dit witboek eveneens in februari 2001. Terwijl groenboeken bedoeld zijn om de discussie te stimuleren, presenteren witboeken officiële voorstellen voor EU-maatregelen en zijn ze een middel om die voorstellen verder uit te werken. Ook over dit EU-document vroeg minister Aelvoet het advies van de FRDO.

In het dagelijks leven gebruiken we een zeer groot aantal chemische stoffen met vaak interessante eigenschappen. Voorts is de chemische industrie een belangrijke economi-

sche sector, ook voor de tewerkstelling en de handel. Chemische stoffen hebben echter soms schadelijke gevolgen voor de mens en het milieu. Bovendien is er over de effecten van veel chemische stoffen te weinig bekend. De huidige reglementering vertoont diverse tekortkomingen. Het witboek stelt maatregelen voor om daaraan dringend iets te doen.

De FRDO onderschrijft de algemene doelstellingen van het witboek. Over diverse punten bestaat in de raad overeenstemming, bijvoorbeeld over een versnelde uitwerking van

het wettelijke kader en over de nood aan een duidelijke en uniforme risicobeoordeling. Over andere punten verschillen de meningen, bijvoorbeeld over de mate waarin de vervanging van gevaarlijke door minder gevaarlijke stoffen mag

worden verplicht en over welke informatie aan het publiek moet worden bekendgemaakt. Aan het einde van het advies pleit de FRDO ervoor dat België zich als voorzitter van de EU zou inzetten om het dossier te laten vooruitgaan. ■

U vindt de adviezen op de FRDO-website (>publicaties >adviezen). De EU-documenten zijn beschikbaar via de volgende webpagina's: strategie voor duurzame ontwikkeling via http://europa.eu.int/comm/environment/eussd/index_nl.htm; groenboek via http://europa.eu.int/comm/off/green/index_nl.htm; witboek via http://europa.eu.int/comm/off/white/index_nl.htm.

EDUCATIEVE WEBSITE WWW.BILLY-GLOBE.ORG

Billy Globe informeert over duurzame ontwikkeling

In februari en maart 2000 werd de bevolking geraadpleegd over het voorontwerp van het eerste federaal plan inzake duurzame ontwikkeling. In dat kader liet staatssecretaris Deleuze, die onder meer voor duurzame ontwikkeling bevoegd is, www.billy-globe.org uitwerken.

Deze tweetalige educatieve website presenteerde verscheidene dossiers over thema's uit het voorontwerpplan inzake duurzame ontwikkeling.

Na de raadpleging wenste de staatssecretaris de site te laten voortbestaan. Hij vroeg daarvoor de medewerking van de FRDO. De vernieuwde *Billy Globe* ging in mei 2001 van start. Twee organisaties, *NMe-Link* en

Réseau IDée, staan in voor de uitwerking, respectievelijk in het Nederlands en het Frans. De site heeft een onafhankelijke redactie. Ze wordt begeleid door een comité van experts en staat onder toezicht van de FRDO.

Billy Globe vertrekt van de vaststelling dat de gemiddelde burger niet met duurzame ontwikkeling vertrouwd is. De site legt uit wat duurzame ontwikkeling betekent en ze wil duidelijk maken dat iedereen er haar of zijn steentje kan en moet toe bijdragen. Billy Globe is op het grote publiek gericht, met bijzondere aandacht voor jongeren, leerkrachten en vormingswerkers.

De site bevat vooreerst wat algemenere informatie over duurzame ontwikkeling. Daarnaast belicht ze om de twee maand een nieuw thema. Tot nu toe kwamen in 2001 landbouw, toerisme en mobiliteit aan bod. De site tracht de thema's zowel vanuit een sociale, een economische als een ecologische invalshoek te benaderen. Achtergrondteksten worden afgewisseld met interviews, vaak met bekende personen uit de politiek of de media. De site bevat

voorts een agenda, pagina's met internetadressen over duurzame ontwikkeling en over de thema's, een "archief actualiteit" en een (begin van een) woordenlijst.

FRDO
Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling
Aduatukersstraat 71-75, 2de verdieping
B-1040 Brussel
Telefoon: +32-0-2 743 31 50
Fax: +32-0-2 743 31 59
E-mail: mail@frdo-cfdd.be
Website: <http://www.frdo-cfdd.be>

De FRDO geeft adviezen aan de Belgische federale overheid over het beleid inzake duurzame ontwikkeling. De Raad organiseert ook activiteiten om het draagvlak voor duurzame ontwikkeling te vergroten.

Overname van artikelen uit *FRDO-Info* met bronvermelding is toegestaan

Gedrukt op chloorvrij gerecycleerd papier
Verantwoordelijke uitgever: Jan De Smedt

